

Gedragsprotocol

Vereniging voor Christelijk
Nationaal Schoolonderwijs

De Triangel te Lunteren

Auteur: Elsemarie van Asselt
Klazien van der Vlist
Creatie datum: september 2007
Laatste aanpassing: januari 2016
Versie: 1.6

Goedkeuring	
Bestuur	Jan Harthoorn, voorzitter
Directie	Elsemarie van Asselt en Klazien van der Vlist

Document Controle

Wijzigingshistorie

Datum	Auteur	Versie	Wijziging
September 2007	Elsemarie van Asselt	1.0	initiële versie
13 juni 2008	Wilfred Bruil Klazien van der Vlist	1.1	Opnieuw geagendeerd en besproken
Juni 2012	Elsemarie van Asselt en Klazien van der Vlist	1.2	Toegevoegd digitaal pesten
maart 2013	Elsemarie van Asselt en Klazien van der Vlist	1.3	Stappenplan aangescherpt
Juli 2013	Elsemarie van Asselt en Klazien van der Vlist	1.4	Plan in niveaus van zorg gezet
Sept. 2013	Elsemarie van Asselt en Klazien van der Vlist	1.5	Goedkeuring door team, bestuur en MR
Jan. 2015	Else Jonkman, Margriet van Hierden, Harriët van Omme	1.6	Herdefiniering "pesten" Aanscherping stappen. Toevoeging onacceptabel/ontoelaatbaar gedrag
Januari 2016	Else Jonkman	1.7	Addendum ongewenst/ ontoelaatbaar gedrag voor (nog niet)gediagnosticeerde leerlingen Goedkeuring door MT en team.

Controle/goedkeuring

Copy No	Naam	Lokatie
1	MT/team	Lunteren
2	Bestuur De Triangel	Lunteren
3	Medezeggenschapsraad De Triangel	Lunteren
4		

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
1. Gedragsprotocol;	5
Algemene gedragsregels:	5
2. Anti-Pestprotocol	6
Doelstelling van het anti-pestprotocol van CNS de Triangel	6
Wat wordt er verstaan onder pesten?.....	6
Digitaal- of cyberpesten	6
2.1 Uitgangspunten aanpak pestprobleem	6
2.1.1 Vijf partijen	6
2.1.2 De psychologische mechanismen die hierin een rol spelen zijn;	7
2.1.3 Preventieve maatregelen.....	7
3. Stappenplan in vijf niveaus van zorg	9
Als er dan toch wordt gepest... ..	9
Stap 1. Adaptief onderwijs.....	9
Stap 2. Zorg in de klas	10
Stap 3. Zorg op schoolniveau	11
Stap 4. Handelingsverlegenheid	11
Stap 5. Passend onderwijs:.....	11
3.2 Ernstig incident/onacceptabel / ontwrichtend gedrag ;.....	12
Stap 1. Adaptief onderwijs.....	12
Stap 2. Zorg in de klas	12
Stap 3. Zorg op schoolniveau.....	13
Stap 4. Handelingsverlegenheid	13
Stap 5. Passend onderwijs:.....	13
Extra.....	14
Extreme situaties	14
Bijlagen.....	15
Bijlage 1.....	16
Bijlage 2 (informatie digitaal pesten)	18
Bijlage 3.....	18
Bijlage 5.....	20
Bijlage 5b	21
Bijlage 5c	22
Bijlage 6.....	23
Bijlage 7: Extra informatie.....	24
Algemene adviezen vooraf	25
Artikelen m.b.t. SEO/pesten/preventie, gepubliceerd in nieuwsbrieven/Triangeltingel: ..	26
Bibliografie	27
Extra informatie:	27

1. Gedragsprotocol;

Ons uitgangspunt is de christelijke identiteit. Wij leven en werken vanuit ons geloof in God en geven dat een belangrijke plaats in ons onderwijs.

We vinden het derhalve van belang dat;

- we een klimaat scheppen, waarin kinderen zich veilig voelen; bij elkaar, bij de leerkracht en als kind van God.
- mannen en vrouwen, jongens en meisjes gelijkwaardig zijn.
- we respect voor elkaar hebben
- we ruimte creëren om verschillend te zijn (dat kan persoonsgebonden zijn en/of cultuurgebonden)
- we voorwaarden scheppen voor kinderen om een positief zelfbeeld te ontwikkelen
- we aandacht besteden aan zelfredzaam en weerbaar gedrag.
- we luisteren naar elkaar.
- we accepteren elkaar.
- we helpen elkaar daar waar we kunnen en waar dat gevraagd wordt.
- kinderen gehoorzamen aan volwassenen,
- we werken en doen dingen samen

Algemene gedragsregels:

Op CNS de Triangel:

- vloeken we niet; gebruiken wij geen schuttingtaal, obscene gebaren, en schreeuwen we niet.
- staan we fysieke daden ten opzichte van anderen niet toe.
- gaan wij zorgvuldig met eigen spullen en die van anderen om en verzorgen onze leefomgeving.
- lossen wij ruzies, conflicten en meningsverschillen op door met elkaar in gesprek te gaan.
- roddelen wij niet over anderen (ook niet via sms, chatten en andere social media) en praten wij eerlijk en rechtstreeks tot de betrokkene.
- accepteren wij geen pestgedrag (zie ook het anti-pestprotocol).
- accepteren we ongewenste aanrakingen/ aanrakingen op ongewenste plaatsen, niet.
- noemen wij elkaar bij de naam en gebruiken geen bijnamen.
- zorgen we ervoor dat een conflict van/met anderen niet (verder) escaleert.
- zijn wij zelf verantwoordelijk voor onze daden en kunnen wij daarop worden aangesproken.
- komen wij op tijd, en begroeten de leerkracht met een hand.
- lopen we, met of zonder begeleiding, rustig in het schoolgebouw.
- is het normaal een ander te begroeten of gedag te zeggen.
- vinden we dat deze regels op school en daarbuiten gelden.

2. Anti-Pestprotocol

Doelstelling van het anti-pestprotocol van CNS de Triangel

"We streven naar een pestvrije school. We vinden dat we er alles aan moeten doen om kinderen een zo veilig mogelijke omgeving te garanderen."

Wat wordt er verstaan onder pesten?

Pesten is systematisch (lichamelijk, geestelijk of seksueel) geweld van een leerling of een groep leerlingen ten opzichte van één of meer leerlingen, die niet (meer) in staat is/zijn zichzelf te verdedigen.

Uit deze definitie zijn de verschillen tussen pesten en plagen te halen: pesten gebeurt systematisch en er is sprake van een ongelijke machtsverhouding. Het slachtoffer wordt niet (meer) geacht voor zichzelf op te komen en het pesten heeft desastreuze gevolgen voor het slachtoffer. (Meer, Vijfsporenbeleid bij Pesten, 1990)

Digitaal- of cyberpesten

Digitaal-of cyberpesten is het pesten via de digitale (virtuele wereld) media. Het betreft het opzettelijk zwart maken of afkraken van iemand door middel van vervelende/negatieve comments of juist het groepsgewijs negeren van juist één persoon. YouTube, Facebook, Instagram, SnapChat, What's app en alle sociale media maken het heel gemakkelijk voor ons om allerlei foto's te laden en gelijk met de wereld te delen.

(aanvullende informatie bijlage 2)

We willen onderscheid aanbrengen tussen pesten en digitaal pesten enerzijds en ernstig, incidenteel, onacceptabel/ ontwrichtend gedrag anderzijds.

Wij volstaan hier met een verwijzing naar blz 6 van het Gedragsprotocol.

Mogelijke signalen dat een kind gepest wordt (zie bijlage 1)

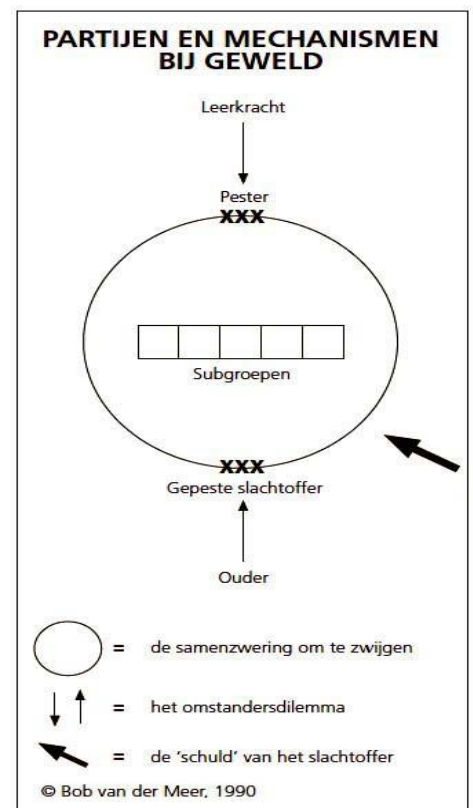
2.1 Uitgangspunten aanpak pestprobleem

De Vijfsporenaanpak is een manier om in scholen en andere instellingen waar kinderen samenkomen het pesten aan te pakken. Deze aanpak richt zich op alle betrokkenen: het gepeste kind, de pesters, de ouders/verzorgers, de klas- of groepsgenoten en de school. De Vijfsporenaanpak is bedacht en uitgewerkt door Bob van der Meer, die al sinds de jaren tachtig aandacht vraagt voor pesten.

2.1.1 Vijf partijen

Bij pesten is, zoals zichtbaar in afbeelding 1, sprake van vijf partijen. De zwijgende middengroep (kolom in het midden) bestaat uit vijf subgroepen:

- de leerlingen die met de pester meepesten, omdat ze bang voor hem/haar zijn,
- de leerlingen die mee pesten, omdat ze er beter van (denken te) worden,
- de leerlingen die niet mee ook niets doen om een einde te

Afbeelding 1 pesten, maar maken aan het

- gedrag van de pester,
- de enkeling die niet ziet dat er in de klas wordt gepest,
- de enkeling met een hoge sociale status in de groep die het af en toe voor het slachtoffer opneemt.

De andere partijen in het schema zijn de pester (de kruisjes aan de bovenkant), de leerkracht (de pijl van boven naar beneden), ouder (de pijl van onder naar boven) en de gepeste leerling (de kruisjes aan de onderkant).

2.1.2 De psychologische mechanismen die hierin een rol spelen zijn;

- de samenzwering om te zwijgen om diverse redenen zoals eerder omschreven
- het omstandersdilemma; wie neemt de verantwoordelijkheid om op te treden?
- "blaming the victim" het mechanisme dat veroorzaakt dat je argumenten hebt om niet te hoeven optreden.

2.1.3 Preventieve maatregelen

Deze activiteiten staan in het teken van verbetering van het groeps-/schoolklimaat. Een positief leer- en leefklimaat geeft meer binding met de school, waardoor ongewenst gedrag sterk afneemt. Hoe werken we daar in de klas aan? Naast de algemene gedragsregels die gelden voor leerlingen, leerkrachten en niet onderwijzend, aan school verbonden personeel, zoals vermeld in de Gedragscode denken we aan het volgende;

- Leerkrachten moeten duidelijk stelling durven nemen; concreet gedrag en concrete situaties beschreven in een incident verslag in Parnassys zonder oordeel na hoor en wederhoor (objectief).
- Elke dag bij aanvang van de les begroet de leerkracht de leerling met een handdruk.
- De manier waarop we de kinderen bij de les betrekken hen aanmoedigen, helpen, corrigeren, het gevoel geven dat ze ook fouten mogen maken.
- De manier waarop we rekening houden met verschillen tussen kinderen.
- De manier waarop we het werken in de groep organiseren.
- Afspraken en omgangsregels. In elke klas hangen de groepsregels die in de eerste week van het schooljaar worden opgesteld als onderdeel van ons lespakket; de Vreedzame School", duidelijk beschreven en voor iedereen zichtbaar. Deze komen regelmatig terug.
- Duidelijke stellingname over het gebruik van mobiele telefoons en/of foto's/berichten over de App. Tijdens schooltijd staan deze uit; zo niet: 1^e keer een dag kwijt, 2^e keer een week kwijt en wordt opgeborgen bij directie.
- Kinderen kunnen met hun problemen naar de speciale rode brievenbus die bij ons op school hangt om daar een briefje in te doen.
- De vertrouwenspersonen zijn zichtbaar in de school zodat het kind weet naar wie hij/zij naar toe moet als er problemen zijn.
- Inzet van mediators tijdens de pauzes (kinderen uit de groepen 6 t/m 8)
- SOVA-training
- Faalangsttraining
- Pleinwachtschema's voor de leerkrachten waar ook ouders staan ingeroosterd.
- Leerkrachten maken een analyse op basis van de uitkomsten van de sociaal emotionele signaleringslijsten te weten;
 - Kijk
 - Zien
 - Sociogram (Parnassys)

Deze signalen worden vervolgens verwerkt in een gedragsplan voor de groep en/of er wordt een gedragsplan voor sommigen of een enkele opgesteld.

- Leerkrachten moeten inzetten op alle betrokken partijen hetgeen meestal betekent; communiceren met pester, gepeste, ouders van beide partijen en de middengroep die het laat gebeuren. (Vijfsporenbeleid, bijlage 3)
- De leerlingen volgen 1 keer per week een les uit de methode de Vreedzame School: De Vreedzame School streeft er naar om kinderen te leren: op een positieve en zorgzame manier met elkaar om te gaan, op een democratische manier met elkaar beslissingen te nemen, constructief conflicten op te lossen, verantwoordelijkheid te nemen voor elkaar en voor de gemeenschap, open te staan voor verschillen tussen mensen. (<http://www.devreedzameschool.net>)(Er is extra aandacht voor onder andere digitaal pesten, pesten, gebruik mobiele telefoons)
- Voorbeeldgedrag van volwassenen binnen school is van groot belang. In de houding van alle leerkrachten moeten kinderen kunnen aflezen, dat wij respect hebben voor elkaar en voor alle kinderen op onze school. Wij moeten in ons gedrag duidelijk laten zien wat wij verstaan onder een veilige school.
- Van ouders wordt een proactieve houding verwacht in het melden van situaties/individuele gevallen van pesten. Communicatielijijn: Eerste en tweede melding bij de leerkracht, die het op schrift zet en hieronder van desbetreffende ouder een handtekening vraagt.(zie stappen antipestprotocol) Bij een derde melding neemt de ouder contact op met het managementteam. Ook het MT stelt de melding op schrift en handelt volgens het Anti-pestprotocol. (Documenten inscannen en toevoegen in Parnassys)
- Als ouders/verzorgers menen dat de school in gebreke is gebleven bij het oplossen van een pestprobleem volgens dit protocol, dan kunnen zij onze vertrouwenspersonen inschakelen.
- In de groeps- en gedragsplannen worden de fasen van groepsvorming (denk aan forming, norming en storming) beschreven en bewaakt.

3. Stappenplan in vijf niveaus van zorg

Jaarlijks wordt op de informatieavond en bij de weeksluiting bovenbouw aandacht besteed aan de afspraken uit het anti-pest/gedragsprotocol door de bouw coördinator.

3.1 Als er dan toch wordt gepest...

Het kan natuurlijk voorkomen dat er ondanks alle maatregelen in de preventieve sfeer toch gepest wordt. Als gezien wordt of bij vermoeden of horen, bevestigd wordt, dat er wordt gepest, gaan we over tot de onderstaande aanpak, gestoeld op het "vijfsporen beleid" (betrekken van pester(s), gepeste (n), medeleerling(en) die "eromheen loopt (lopen) zonder direct betrokken te zijn" , betrokken leerkracht (en), betrokken ouder (s)).(Bijlage 3)

Stap 1. Adaptief onderwijs

- In kaart brengen van incident en weging van ernst; verslag in Parnassys noodzakelijk of af te handelen zonder verdere verslaglegging. (deze afweging vindt plaats binnen de competenties die wij verwachten van onze leerkrachten). Indien besloten wordt voor verslag in Parnassys, wordt dit de leerling duidelijk gemaakt door uitreiking gele kaart. Deze kaart wordt, op naam gesteld, door de leerkracht bewaard.
- Gesprek met de betrokken partijen door de leerkracht. (zie 2.1 Uitgangspunten aanpak pestprobleem) Gebruik tijdens dit gesprek de tips uit spoor 1,2 en 3. (bijlage 3)
- Bespreken met de middengroep(spoor 4, bijlage 3) over hun rol en oplossingen.
- Aanbevelingen cq uitkomsten vastleggen in Parnassys.
- Binnen 5 werkdagen verslag in Parnassys met handtekening leerkracht en ouders van zowel pester(s) als gepeste(n)
- De leerkracht zoekt passende lessen uit de methode de Vreedzame School. De frequentie en aantal lessen zijn afhankelijk van de situatie.
- Indien gewenst, professionaliseren leerkracht. Waarvan notitie in dossier leerkracht. (spoor 5, bijlage 3)

De **verantwoordelijkheid** hiervan ligt bij de groepsleerkracht.

Stap 2. Zorg in de klas

Hierbij gaat het om de onderwijsbehoefte, die in niveau 1 niet meer gerealiseerd kan worden.

- In kaart brengen van incident.
- Collegiale consultatie (leerlingenbespreking, zorg- en/of bouwvergadering); leerkracht deelt de zorg met zijn/haar collega's.
- Leerkracht geeft officiële waarschuwing en legt dit vast in Parnassys. Directie wordt *d.m.v. een CC* van de melding in Parnassys op de hoogte gesteld.
- Leerkracht geeft de leerling een tweede gele kaart. Ouders worden uitgenodigd voor een gesprek met de leerkracht. Indien het gaat om een gediagnosticeerde leerling, schuift bij dit gesprek een MT lid aan (wellicht is er externe hulp noodzakelijk om herhaling te voorkomen).
- Gesprek met de betrokken partijen door de leerkracht. (zie 2.1 Uitgangspunten aanpak pestprobleem) Gebruik tijdens dit gesprek de tips uit spoor 1,2 en 3. (bijlage 3)
- Bespreken met de middengroep (spoor 4, bijlage 3) over hun rol en oplossingen.
- Aanbevelingen cq uitkomsten vastleggen in Parnassys.
- Binnen 5 werkdagen verslag in Parnassys met handtekening leerkracht en ouders van zowel pester(s) als gepeste(n)
- Een plan van aanpak geschreven met actie/aandachtspunten voor alle betrokken partijen. (zie 2.1 Uitgangspunten aanpak pestprobleem en bijlage 5 voor format plan van aanpak). De leerkracht gebruikt het 'Werkmodel van De Vijfsporenaanpak' als richtlijn. (bijlage 3)
- De leerkracht zoekt passende lessen uit de methode de Vreedzame School.
- Indien gewenst, professionaliseren leerkracht. Waarvan notitie in dossier leerkracht. (*spoor 5, bijlage 3*)

De **verantwoordelijkheid** voor het schrijven van 'het plan van aanpak' en de verslagen in Parnassys, het op de hoogte houden van de IB-er e.d. ligt op dit niveau bij de leerkracht.

Het verslag van de professionalisering van de leerkracht wordt geschreven door de leerkracht, voorzien van een handtekening van MT- lid. Laatstgenoemde is **verantwoordelijk** voor verslaglegging in dossier leerkracht.

Stap 3. Zorg op schoolniveau

Deze stap wordt ingezet, wanneer het 'plan van aanpak' geen gewenst effect heeft en het pesten structureel door gaat.

- In kaart brengen van incident. (verantwoordelijkheid leerkracht)
- Gesprek tussen het gepeste kind en de directeur (spoor 1, bijlage 3)
- Gesprek tussen de pester(s) en directeur. (spoor 2 (bijlage 3). Leerling ontvangt van de directeur een, op naam gestelde, rode kaart. Deze kan na schooltijd bij de directeur worden afgehaald en wordt aan de leerkracht in bewaring gegeven.
- Herziening cq aanpassing plan van aanpak. (bijlage 5a)
- Binnen 5 werkdagen verslag in Parnassys met handtekening leerkracht en ouders van zowel pester(s) als gepeste(n). (verantwoordelijkheid leerkracht)
- Ouders van de pester ontvangen tijdens een gesprek met de directie en desbetreffende leerkracht een brief met een officiële waarschuwing, die in Parnassys zal worden toegevoegd aan het leerlingdossier. (bijlage 4)
- Gesprek met de groep door directeur en bouwcoördinator.
- Gespreksverslag (incidentverslag) in Parnassys. Indien gewenst een mail naar ouders met de hoogtepunten.
- De leerkracht zoekt passende lessen uit de methode de Vreedzame School.
- Indien gewenst, professionaliseren leerkracht. Waarvan notitie in dossier leerkracht. (spoor 5, bijlage 3)

De **verantwoordelijkheid** hiervan ligt bij de leerkracht én MT-lid (procesbewaking/betrekken van directeur).

Stap 4. Handelingsverlegenheid

- In kaart brengen van incident
- Gesprek tussen de pester en de directeur, waarbij ouders aanwezig zijn. (bijlage3, spoor 2 en 3).
- Gespreksverslag (incidentverslag) in Parnassys.
- Gesprek tussen de gepeste en de directeur, waarbij ouders aanwezig zijn. (bijlage 3, spoor 1 en 3).
- Gespreksverslag (incidentverslag) in Parnassys.
- Ouders ontvangen een tijdens een gesprek met directie en leerkracht een brief waarin een schorsingsmaatregel is opgenomen, voor nader te bepalen tijd. (Bijlage 6)
- De ouders stellen met leerling (pester/gepeste) een concreet plan van aanpak(bijlage 5c) op. Welke acties onderneemt het kind en welke acties ondernemen de ouders?
- Binnen 5 werkdagen verslag in Parnassys met handtekening directeur en ouders van zowel pester(s) als gepeste(n). (verantwoordelijkheid MT)

De **verantwoordelijkheid**: MT/verslag binnen 5 werkdagen met handtekening van alle betrokkenen.

Stap 5. Passend onderwijs:

- In overleg met leerplichtambtenaar wordt/worden pester(s) voor langere periode geschorst en wordt met samenwerkingsverband, inspectie en leerplicht naar een passende oplossing gezocht.

De **verantwoordelijkheid** hiervan ligt bij MT/directeur-bestuurder/verslag binnen 5 werkdagen met handtekening van alle betrokkenen.

Het moge duidelijk zijn dat pestgedrag van gedragstechnisch gediagnostiseerde leerlingen hierop een uitzondering zijn die separaat met IB of betrokken behandelaars dient te worden besproken.

3.2 Ernstig incident/onacceptabel / ontwrichtend gedrag ¹;

Indien sprake is van een ernstig incident of onacceptabel gedrag dat voldoet aan de uiterlijke kenmerken van pesten met uitzondering van het structurele aspect daarvan, gericht tegen een bepaald kind of groepje kinderen, dat schadeveroorzakend is hetzij materieel, hetzij immaterieel, en dat daarom afwijkend is van de algemeen geaccepteerde gedragingen" van kinderen op school of klas (zulks ter beoordeling van de groepsleerkracht i.o.m. een lid van het MT) of gedragingen die door leerkracht als dermate ontwrichtend worden beschouwd, in de betekenis dat zij een negatieve, mogelijk beschadigende invloed hebben/kunnen hebben op de hele groep of de groepsdynamiek, het leren van de van de groep negatief beïnvloeden.

Stap 1. Adaptief onderwijs

- In kaart brengen van incident
- Gesprek met de betrokken partijen.
- De gesprekspunten van spoor 1 en 2 uit het 'Werkmodel De Vijfsporenaanpak' wordt als uitgangspunt gebruikt.
- Betrokken leerling(en) krijgen waarschuwing van groepsleerkracht; leerling ontvangt een, op naam gestelde, gele kaart van de groepsleerkracht.
- Directie wordt op de hoogte gebracht.
- Er wordt naar aanleiding van het gesprek en de waarschuwing één incident verslag aangemaakt in Parnassys.
- Ouders worden telefonisch op de hoogte gebracht van gebeurtenis .
- Ouders krijgen een kopie van het verslag uit Parnassys over het incident .
- Indien van toepassing; de rest van de groep betrekken bij de oplossingen van het probleem. Kunnen zij een actieve bijdrage leveren om onacceptabel gedrag te voorkomen? (spoor 4, bijlage 3)
- Indien gewenst; de leerkracht zoekt passende lessen op uit de methode 'de Vreedzame school'.
- Indien gewenst, professionaliseren leerkracht.

De verantwoordelijkheid hiervan ligt bij de groepsleerkracht.

Stap 2. Zorg in de klas

Indien er voor minimaal een tweede keer een ernstig/onacceptabel/ontwrichtend incident heeft plaatsgevonden.

- Ouders worden telefonisch op de hoogte gesteld door de groepsleerkracht met kort verslag van de gebeurtenis en informatie over de procedure.
- Binnen vijf werkdagen ontvangen de ouders het verslag voorzien van handtekeningen van alle betrokken partijen en wordt het verslag toegevoegd aan het elektronische dossier van de betrokken leerling.
- De betrokken leerling gaat een, op naam gestelde, rode kaart halen, na schooltijd, bij de directie, en levert deze in bij de groepsleerkracht.
- Ouders ontvangen tijdens een gesprek een officiële waarschuwingsbrief vanuit directie; kopie daarvan in Parnassys.
- Collegiale consultatie(leerlingenbespreking); leerkracht deelt de zorg over het incident met zijn/haar collega's.
- Er wordt een plan van aanpak opgesteld waarin geschreven met actie/aandachtspunten voor alle betrokken partijen. (bijlage 5b).

¹) Het moge duidelijk zijn dat ontwrichtende gedragingen van gedragstechnisch gediagnostiseerde leerlingen/ of van leerlingen die op het moment van overtreding, onderwerp zijn van nader diagnostisch onderzoek, hierop een uitzondering zijn. Voor leerlingen op wie *) van toepassing is geldt dat bij ernstige incidenten/

onacceptabel en/of ontwrichtend gedrag ALTIJD EERST overleg plaatvindt met directie of MT, ALVORENS wordt overgegaan tot maatregelen als; uit de klas zetten, naar huis sturen, bij een andere leerkracht onderbrengen, ouders bellen o.i.d. Met andere woorden; voor maatregelen tegen leerlingen die vallen onder de genoemde groep is altijd overleg met en- toestemming nodig van een van de MT

De **verantwoordelijkheid** voor het schrijven van 'het plan van aanpak' en de verslagen in Parnassys, het op de hoogte houden van de IB-er e.d. ligt op dit niveau bij de leerkracht.

Het verslag van professionaliseren van de leerkracht wordt geschreven door hem/haar zelf, voorzien van een handtekening van een MT-lid. Het MT-lid is er **verantwoordelijk** voor, dat het verslag in het dossier van de leerkracht komt.

Stap 3. Zorg op schoolniveau.

Indien het plan van aanpak niet het gewenste resultaat heeft en er wederom een ernstig incident heeft plaatsgevonden gaan we over op stap 3.

- o Ouders worden telefonisch op de hoogte gesteld van gepleegde feit en geïnformeerd over de brief die aan hen zal worden gestuurd, waarin de leerling een schorsingsmaatregel wordt opgelegd (1 dag)
- o Ouders worden uitgenodigd voor een gesprek, waarin zij de brief met schorsingsmaatregel ontvangen.
- o Er vindt een gesprek plaats met de directie, met de betrokken leerling(en) , ouders en leerkracht(en). De gesprekspunten van spoor 2 en spoor 3(bijlage 3) worden als uitgangspunt gebruikt.
- o Naar aanleiding van dit gesprek wordt het format 'plan van aanpak' (bijlage5b) aangescherpt en aangepast. Deze wordt binnen vijf werkdagen voorzien van een handtekening van alle betrokken partijen en aan het elektronisch dossier toegevoegd.
- o Ouders ontvangen en retourneren een gekopieerd verslag van het incident en de uitwerking van het 'Plan van aanpak' voorzien van een handtekening alle betrokken partijen(bijlage 5b)

De **verantwoordelijkheid** hiervan ligt bij de leerkracht én IB-er (procesbewaking/betrekken van directeur).

Stap 4. Handelingsverlegenheid

- o Ouders worden telefonisch op de hoogte gesteld van gepleegde feit en geïnformeerd over de brief die aan hen zal worden gestuurd, waarin de leerling een schorsingsmaatregel krijgt opgelegd van langer dan 1 dag, waarbij inspectie, leerplicht en samenwerkingsverband betrokken worden.
 - o Gesprek tussen de betrokken leerling en de directeur, waarbij ouders aanwezig zijn.
 - o De leerling(en) stelt met zijn/haar ouders een concreet plan van aanpak op. Welke acties onderneemt het kind en welke acties ondernemen de ouders?
 - o Is het nodig om deskundige hulp van buiten in te schakelen?
 - o Het doel van dit gesprek; Hoe nu verder?
 - o Er vindt 1 dag schorsing plaats en bevestiging daarvan middels een officiële brief.(bijlage 6)

De **verantwoordelijkheid**: MT/verslag binnen 5 werkdagen met handtekening van alle betrokkenen.

5. Passend onderwijs:

- o Passende maatregelen in overleg met de leerplichtambtenaar, inspectie en samenwerkingsverband.

De **verantwoordelijkheid** hiervan ligt bij MT/directeur-bestuurder/verslag binnen 5 werkdagen met handtekening van alle betrokkenen.

Extra;

Voor de klassen 1 tot en met 6 geldt dat aantekeningen gemaakt in dit kader alleen in het lopende schooljaar cumuleren; hetgeen inhoudt dat alle kinderen uit deze klassen ieder schooljaar letterlijk "met een schone lei" beginnen.

Voor de groepen 7 en 8 menen we dat er wel sprake moet zijn van cumulatie van aantekeningen in deze twee jaren omdat we ervanuit gaan dat deze leerlingen de werking van het mechanisme kennen en hierop kunnen anticiperen.

In alle gevallen dient dit protocol een leidraad te zijn; niets meer, niets minder. Het hebben van een protocol ontslaat betrokken volwassenen niet van de verplichting alle casussen met hart en gezond verstand tegemoet te treden en af te wijken van de papieren regel als dat goed beargumenteert kan worden. Wel is het zaak, in een dergelijk geval, altijd in overleg te treden met lid van MT en een dergelijke beslissing gezamenlijk te nemen en te formuleren en nooit als groepsleerkracht alleen!!!

Extreme situaties

In situaties waarin sprake is van extreem geweld en/of levensbedreiging is het mogelijk de stappen 1 t/m 3 over te slaan en over te gaan tot officiële waarschuwing met schorsing.

Addendum gedragsprotocol – januari 2016

Bij ernstig incident/onacceptabel / ontwrichtend gedrag *);

Indien sprake is van een ernstig incident of onacceptabel gedrag dat voldoet aan de uiterlijke kenmerken van pesten met uitzondering van het structurele aspect daarvan, jegens een bepaald kind of groepje kinderen, dat schadeveroorzakend is hetzij materieel, hetzij immaterieel, en dat derhalve afwijkend is van de "gewone agressieve gedragingen" van kinderen op school of klas (zulks ter beoordeling van de groepsleerkracht i.o.m. een lid van het MT,

of

gedragingen die door leerkracht als dermate ontwrichtend worden beschouwd, met dien verstande dat zij een negatieve, mogelijk beschadigende invloed hebben/kunnen hebben op de hele groep of de groepsdynamiek, de leerefficiency van de groep negatief beïnvloeden;

zullen de volgende maatregelen genomen kunnen worden;

- bij eerste keer;

*mail naar ouders met daarin gekopieerd het verslag uit Parnassys over incident.

Leerkracht handelt e.e.a. af en neemt benodigde acties.

*een daaraan voorafgaand telefoontje aan ouders met kort verslag van gebeurtenis door groepsleerkracht en informatie over de procedure.

-bij tweede keer;

*mail naar ouders met daarin gekopieerd het verslag uit Parnassys over incident.

Leerkracht handelt e.e.a. af en neemt benodigde acties.

*een daaraan voorafgaand telefoontje aan ouders met kort verslag van gebeurtenis door groepsleerkracht en informatie over de procedure.

*betrokken leerling(en) krijgen officiële waarschuwing van groepsleerkracht; melding daarvan in Parnassys.

- bij *derde* keer;
* mail naar ouders met daarin gekopieerd het verslag uit Parnassys over incident.
* een daaraan voorafgaand telefoontje aan ouders door groepsleerkracht met kort verslag van gebeurtenis en informatie over de procedure.
* brief met officiële waarschuwing vanuit directie.
* waarschuwing betrokken leerling (en) door directeur school; melding daarvan in Parnassys.

- bij *vierde* keer;
* mail naar ouders met daarin gekopieerd verslag uit Parnassys over incident.
* ouders worden telefonisch door directie op de hoogte gesteld van gepleegde feit en geïnformeerd over de brief die aan hen zal worden gestuurd waarin de leerling voor een dag geschorst zal gaan worden.
* brief met schorsingsmaatregel vanuit directie.
* gesprek directie met betrokken leerling(en), ouders en leerkracht(en).

Voor de klassen 1 tot en met 6 geldt dat aantekeningen gemaakt in dit kader alleen in het lopende schooljaar cumuleren; hetgeen inhoudt dat alle kinderen uit deze klassen ieder schooljaar letterlijk "met een schone lei" beginnen.

Voor de groepen 7 en 8 menen we dat er wel sprake moet zijn van cumulatie van aantekeningen in deze twee jaren omdat we ervanuit gaan dat deze leerlingen de werking van het mechanisme kennen en hierop kunnen anticiperen.

In alle gevallen dient dit protocol een leidraad te zijn; niets meer, niets minder. Het hebben van een protocol ontslaat betrokken volwassenen niet van de verplichting alle casussen met hart en gezond verstand tegemoet te treden en af te wijken van de papieren regel als dat goed beargumenteert kan worden. Wel is het zaak, in een dergelijk geval, altijd in overleg te treden met lid van MT en een dergelijke beslissing gezamenlijk te nemen en te formuleren en nooit als groepsleerkracht alleen!

**) het moge duidelijk zijn dat ontwrichtende gedragingen van gedragstechnisch gediagnostiseerde leerlingen/ of van leerlingen die op het moment van overtreding, onderwerp zijn van nader diagnostisch onderzoek, hierop een uitzondering zijn. Voor leerlingen op wie *) van toepassing is geldt dat bij ernstige incidenten/ onacceptabel en/of ontwrichtend gedrag ALTIJD EERST overleg plaatsvindt met directie of MT, ALVORENS wordt overgegaan tot maatregelen als; uit de klas zetten, naar huis sturen, bij een andere leerkracht onderbrengen, ouders bellen o.i.d. Met andere woorden; voor maatregelen tegen leerlingen die vallen onder de genoemde groep is altijd overleg met en- toestemming nodig van een van de MT leden.*

Bijlagen

Bijlage 1

Pesten kan het leven van het slachtoffer helemaal overhoop gooien. Kinderen die gepest worden, schamen zich vaak en durven er niet goed met anderen over te praten. Zelfs niet met hun ouders. Soms is uit signalen op te maken dat er iets aan de hand is.

Mogelijke signalen zijn:

- Het kind heeft angst om naar school te gaan;
- Heeft weinig of geen vrienden;
- Vervalt in vroeger gedrag zoals weer in bed plassen of weer gaan duimen;
- Heeft last van concentratiestoornissen, waardoor de schoolprestaties achteruit gaan;
- Heeft vaak geen eetlust;
- Ze kunnen ineens veel ruzie gaan maken thuis;
- Zomaar en regelmatig huilen om niets;
- Het kind kan last hebben van buikpijn, hoofdpijn, misselijkheid;
- Hij/zij komt thuis uit school met kapotte kleren en beschadigde boeken;
- Het kind heeft verdacht vaak kneuzingen, verwondingen en blauwe plekken;
- Hij/zij wordt niet uitgenodigd voor feestjes;
- Het kind fietst alleen naar school;
- Slaapt onrustig en droomt naar;
- Vraagt of steelt geld van de familie;
- Het kind neemt geen klasgenootjes (meer) mee naar huis.

Pesten op school is te herkennen aan een veelheid van signalen.

- Altijd een bijnaam, de persoon nooit bij de eigen naam noemen;
- Zogenaamde leuke opmerkingen maken over die persoon;
- Een klasgenoot telkens weer ergens de schuld van geven;
- Briefjes doorgeven;
- Beledigen;
- Opmerkingen maken over kleding;
- Isoleren en negeren;
- Na schooltijd opwachten, schoppen of slaan;
- Op weg naar huis achterna rijden;
- Naar het huis van de gepeste gaan;
- Bezittingen afpakken;
- Schelden of schreeuwen;
- Pesten via social media;

Signalen voor de leerkracht:

- De gepeste is vaak betrokken bij samenscholingen of opstootjes in de klas of op de speelplaats;
- De leerling is vaker afwezig; gaat niet graag naar school;
- De leerling zoekt de veiligheid van de leerkracht op;
- Een leerling wordt vaak met een bijnaam aangesproken door klasgenoten;
- Er is een verhoogde kans op psychosomatische klachten (hoofdpijn, buikpijn);
- De schoolresultaten van de leerling gaan plots achteruit;
- De leerling wordt dikwijls als laatste gekozen bij het indelen van groepjes (sportles, groepswork);
- De leerling isoleert zich van de anderen, soms met één vriend(in);
- De leerling is vaak alleen en buitengesloten tijdens pauzes en tijdens het overblijven;
- De leerling blijft dicht bij de onderwijzer staan tijdens pauzes en tijdens het overblijven;
- Opvallend vaak zijn er spullen kapot of verdwenen bij een leerling;
- Een leerling is vaak betrokken bij vechtpartijtjes, scheldpartijen etc.
- Een leerling is steeds het mikpunt van "grapjes". Pen weggoeien, etui overgooien, stoel wegzetten etc.
- De leerling gedraagt zich gestrest, ongelukkig en depressief;
- De leerling gedraagt zich schichtig, schrikt snel, durft iemand niet aan te kijken etc.
- De schoolprestaties gaan langzaam achteruit;
- De sfeer in de klas is niet goed;
- De leerkracht voelt intuïtief aan dat er "iets" niet klopt in de klas en kan er maar niet achter komen wat het is.

Bijlage 2 (informatie digitaal pesten) ; wordt nog toegevoegd

Bijlage 3

Werkmodel De Vijfsporenaanpak

De Vijfsporenaanpak is een manier om in scholen en andere instellingen waar kinderen samenkomen het pesten aan te pakken. Deze aanpak richt zich op alle betrokkenen: het gepeste kind, de pesters, de ouders/verzorgers, de klas- of groepsgenoten en de school. De Vijfsporenaanpak is bedacht en uitgewerkt door Bob van der Meer, die al sinds de jaren tachtig aandacht vraagt voor pesten.

Spoor 1: Het gepeste kind/slachtoffer steunen

Dat wil zeggen:

- luisteren naar wat er gebeurd is
- het probleem van het kind serieus nemen
- met het kind overleggen over mogelijke oplossingen
- samen met het kind werken aan die oplossingen
- eventueel deskundige hulp van buiten inschakelen (bijvoorbeeld een weerbaarheidstraining of sociale vaardigheidstraining)
- zorgen voor vervolggesprekken.

Spoor 2: De pester/aanstichter steunen

Dat wil zeggen:

- met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent
- het kind helpen zijn relaties met andere kinderen te verbeteren
- zorgen dat het kind zich veilig voelt en uitleggen wat jij als pedagogisch medewerker (of leerkracht) daaraan gaat doen
- grenzen stellen en die consequent handhaven
- het kind helpen zich aan regels en afspraken te houden
- zorgen voor vervolggesprekken.

Spoor 3: De ouders van het gepeste kind/slachtoffer en de ouders van de pester/aanrichter steunen

Dat wil zeggen:

- ouders die zich zorgen maken serieus nemen
- ouders informeren over peestsituaties, over pesten en over manieren om pesten aan te pakken en te voorkomen
- met ouders overleggen over manieren om peestsituaties aan te pakken
- zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige hulp.

Spoor 4: De andere kinderen betrekken bij de oplossing van het pesten/incident

Dat wil zeggen:

- met de kinderen in de groep praten over het pesten en hun eigen rol daarin
- met de andere kinderen overleggen over mogelijke manieren van aanpak en oplossing en hun rol daarin
- samen met de kinderen werken aan oplossingen waaraan ze zelf actief bijdragen.

Spoor 5: Als instelling de verantwoordelijkheid nemen

Dat wil zeggen:

- de instelling neemt nadrukkelijk stelling tegen pesten en ontwikkelt een duidelijk beleid
- de instelling zorgt dat alle medewerkers voldoende bekend zijn met pesten in het algemeen en in staat zijn het pesten in de eigen groep te herkennen en aan te pakken

Bijlage 4

Lunteren,...

Geachte ouders/verzorgers van ...,

Door middel van deze brief, die in het kader van ons Gedragsprotocol (o anti-pestprotocol blz.../ o onacceptabel gedrag blz... / o ontwrichtend gedrag blz....) wordt geschreven, willen wij u op de hoogte stellen van het volgende;

Op ... jl. is uw zoon/dochter voor de tweede keer betrokken geweest bij een conflict met een ander kind uit zijn groep / uit groep waarvan de directie op de hoogte is gesteld.

Of

Op ... jl. is uw zoon/dochter voor de tweede keer betrokken geweest bij een incident dat valt onder de categorie onacceptabel/ ontwrichtend gedrag.

U bent hiervan reeds in een eerder stadium op de hoogte gebracht.

Dit betekent dat uw zoon/dochter nu een officiële waarschuwing heeft gekregen waarvan wij u door deze brief op de hoogte willen stellen.

Als school nemen wij onze verantwoordelijkheid met betrekking tot pest-, onacceptabel- en ontwrichtend gedrag, buitengewoon serieus. Wij beogen hiermee eveneens een teruggang van deze incidenten te bewerkstelligen. Door onze verbinding school-kerk-gezin willen wij u hierbij actief betrekken en hopen dan ook dat u met uw kind wilt bespreken wat er is gebeurd maar bovenal wilt bespreken hoe er voor te zorgen dat dit zich niet herhaalt.

We gaan er dan ook vanuit dat deze situatie zich niet weer voordoet. Mocht dit onverhoopt wel het geval zijn, dan zal uw zoon/dochter /pleegkind één dag worden geschorst zoals is vastgelegd bij stap 3 van het Gedragsprotocol; de vijf niveaus van onze zorgstructuur.

Een en ander kunt u nalezen in het Gedragsprotocol onder het hoofdstuk dat in de eerste alinea van deze brief staat aangegeven.

Betreffend protocol ligt ter inzage in het directiekantoor en staat eveneens op de website van onze school.

Wij vertrouwen erop u hiermede voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Namens team en managementteam

Klazien van der Vlist
Directeur/bestuurder CNS de Triangel

CC dossier

Bijlage 5

Format plan van aanpak stap 2:

Naar aanleiding van leerlingbespreking.

Datum:

Periode:

Het gepeste kind:

Actiepunten:

Aandachtspunten:

Afspraken:

De pester(s):

Actiepunten:

Aandachtspunten:

Afspraken:

De ouders/verzorger(s):

Actiepunten:

Aandachtspunten:

Afspraken:

De klas- of groepsgenoten:

Actiepunten:

Aandachtspunten:

Afspraken:

School:

Actiepunten:

Aandachtspunten:

Afspraken:

Wanneer en hoe evalueren?

Bijlage 5b

Format plan van aanpak stap 2 Ernstig incident/onacceptabel/ontwrichtend gedrag:
Naar aanleiding van leerlingbespreking.

Datum:
Periode:

Het slachtoffer:

Actiepunten:
Aandachtspunten:
Afspraken:

De aanstichter:

Actiepunten:
Aandachtspunten:
Afspraken:

De ouders/verzorger(s) van het slachtoffer(s):

Actiepunten:
Aandachtspunten:
Afspraken:

De ouders/verzorger(s) van de aanstichter(s):

Actiepunten:
Aandachtspunten:
Afspraken:

De klas- of groepsgenoten:

Actiepunten:
Aandachtspunten:
Afspraken:

School:

Actiepunten:
Aandachtspunten:
Afspraken:

Wanneer en hoe evalueren?

Bijlage 5c

Format plan van aanpak stap 4:

Naar aanleiding van directiegesprek.

Datum:

Periode:

Het gepeste kind:

Actiepunten:

Aandachtspunten:

Afspraken:

De pester(s):

Actiepunten:

Aandachtspunten:

Afspraken:

De ouders/verzorger(s):

Actiepunten:

Aandachtspunten:

Afspraken:

School:

Actiepunten:

Aandachtspunten:

Afspraken:

Wanneer en hoe evalueren?

Bijlage 6

Lunteren,...

Geachte ouders/verzorgers van ...,

Door middel van deze brief, die in het kader van ons Gedragsprotocol (o anti-pestprotocol blz.../ o onacceptabel gedrag blz... / o ontwrichtend gedrag blz....) wordt geschreven, willen wij u op de hoogte stellen van het volgende;

Op ... jl. is uw zoon/dochter voor de derde keer betrokken geweest bij een conflict met een ander kind uit zijn groep / uit groep

Of

Op....jl. is uw zoon/dochter voor de derde keer betrokken geweest bij een incident dat valt onder de categorie onacceptabel/ontwrichtend gedrag.

U bent hiervan in een eerder stadium reeds op de hoogte gebracht.

Dit betekent dat uw zoon/dochter, ingevolge stap 3 van het Gedragsprotocol; de vijf niveaus van zorgstructuur, voor een dag zal worden geschorst.

De schorsingsdag zal zijn;.....

Een en ander kunt u nalezen in het Gedragsprotocol onder het hoofdstuk dat in de eerste alinea van deze brief staat aangegeven.

Betreffend protocol ligt ter inzage in het directiekantoor en staat eveneens op de website van onze school.

Wij gaan er met u van uit dat zich deze situatie niet opnieuw zal voordoen en zullen met uw zoon/dochter in gesprek blijven om dit te bewerkstelligen.

Wij vertrouwen erop dat u, binnen uw gezin, hetzelfde zult doen.

Hoogachtend,

Namens team en managementteam,

Klazien van der Vlist

Directeur/bestuurder CNS de Triangel

Cc. dossier

Bijlage 7: Extra informatie

Digitaal pesten

10 vragen over digitaal pesten

1. Wat zijn de meest voorkomende vormen van digitaal pesten?

- Het versturen van anonieme mailtjes
- Schelden via social media
- Foto van iemand op Internet plaatsen

2. Is digitaal pesten even erg als gewoon pesten?

De effecten van digitaal pesten zijn erger voor kinderen. Door het gebrek aan face tot face contact is de drempel laag om agressieve en harde taal te gebruiken. Het vaak anonieme en ongrijpbare karakter maakt dat kinderen niet kunnen reageren.

3. Hoeveel kinderen en jongeren hebben last van digitaal pesten?

30 tot 40 % van de kinderen heeft last van uitschelden, roddelen en wachtwoorden stelen.

4. Praten kinderen er over met hun ouders en leraar?

De meeste kinderen (56%-80%) vertellen het niet aan hun ouders /leerkrachten als ze worden gepest. Ze vertellen het aan hun vrienden.

5. Waarom is er zoveel aandacht voor digitaal pesten?

Opnames die via de webcam gemaakt worden, worden vastgelegd door een ander. Deze opnames verdwijnen nooit meer. Over de hele wereld kan jouw foto op een site staan. De consequenties ervan en de snelheid waarmee dit gebeurt, zijn verregaand.

6. Is digitaal pesten anders dan live pesten?

Op de digitale snelweg is een ongeremdheid in wat je wel en niet zegt. Bovendien is anonimiteit soms een stimulans vervelende geintjes uit te halen. Je kunt iemand een dreigmailtje sturen zonder dat de ontvanger weet wie de afzender is.

7. Hoe kun je digitaal pesten aanpakken?

Samen met de klas praten over online fatsoen, regels rondom veilig Internetgebruik afspreken, het maken van schoolbeleid. Leerkrachten opleiden. Samenwerking met de ouders.

8. Het digitale pesten gebeurt buiten school, dan is het toch niet de verantwoordelijkheid van de school?

Ook al vindt het pesten buiten de school plaats etc. de school heeft er veel last van. Het ruziën en pesten gaan op school door. Schoolresultaten lijden eronder. Er ontstaat een onveilig klimaat.

.Kinderen kunnen minder goed leren. Het heeft effect op het schoolklimaat.

Ouders weten niet wat hun kind op Internet doet. Alleen door met de ouders samen te werken is digitaal pesten aan te pakken.

9. Is digitaal pesten te voorkomen?

Zoals in het gewone leven is pesten niet uit te bannen. Gericht optreden is de manier om ermee om te gaan. De school kan in samenwerking met de ouders ervoor zorgen dat er alles aan wordt gedaan om te voorkomen dat er digitaal wordt gepest en dat het escaleert.

Algemene adviezen vooraf

Wat kun je doen om het te voorkomen, te stoppen en de pester aan te pakken?

1. Probeer de dader op te sporen

Soms is de identiteit van de dader te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden. U gebruikt daarvoor de zogenaamde logfiles van de school-server (centrale computer). Vanzelfsprekend heeft u daar wel (technische) ondersteuning van een ICT-coördinator, systeembeheerder, en/of externe beheerder voor nodig. Roep eventueel de hulp in van een collega, om te kunnen nagaan wanneer het bericht verstuurd is en welke klas op dat moment gebruik maakte van de computers. De stijl van het bericht en eventuele taalfouten kunnen de dader verraden. De dader kan wellicht ook worden gevonden door in de klas te praten over wat er is gebeurd. Het is belangrijk dat de school het pesten wil stoppen. Soms is het niet mogelijk een dader te achterhalen en zit er niets anders op dan het effect te minimaliseren. Dat kan het beste door het slachtoffer op het hart te drukken niet te reageren op hate-mail of andere ongewenste e-mail.

2. Praat met de ouders

Als u ontdekt dat een kind digitaal gepest wordt, neem dan contact op met de ouders van de getroffen leerling. Het is goed dat zij weten welke maatregelen ze kunnen nemen. Zo kunt u hen vertellen dat ze hun kind het beste kunnen adviseren om niet te reageren op pest-mail. Als de dader geen respons krijgt, gaat de lol er hopelijk snel vanaf.

3. Blokkeren van mail

Sommige e-mail programma's, waaronder Outlook, hebben de mogelijkheid om specifieke afzenders te blokkeren. (In de praktijk komt het erop neer dat berichten die afkomstig zijn van een bepaald adres, automatisch naar de prullenbak verwezen worden.) Verwijs ouders naar onderstaande websites voor meer informatie. Hier wordt ook uitgelegd wat ouders kunnen doen om pest-mail onzichtbaar te maken, bijv. door het installeren van een spamfilter, of door e-mail adressen op een 'zwarte lijst' te plaatsen.

www.mijnleerlingonline.nl

www.dekinderconsument.nl

www.pestenislaf.nl

www.iksurfveilig.nl

Op den duur loont het wellicht de moeite de leerling een nieuw e-mail adres te geven. Vertel uw leerlingen dat ze altijd heel voorzichtig moeten zijn met het doorgeven van hun e-mail

4. Installeer een virus-scanner en een firewall

Zorg dat er een goede virus-scanner op de PC staat en ververs de bijbehorende virus-database regelmatig (minstens een maal per week). Tegenwoordig is ook een firewall onmisbaar, om te voorkomen dat er ongewenste informatie binnenkomt of naar buiten gaat.

5. Naar de politie?

Pesten is niet strafbaar, tenzij een kind stelselmatig wordt belaagd. In het laatste geval is er sprake van stalking en kunnen ouders aangifte doen. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld. Zie: <http://www.politie.nl/>.

6. Zorg dat je zelf genoeg weet over het Internet om te begrijpen waar leerlingen mee bezig zijn. Ga chatten, MSN-en en surfen. Het mooiste zou zijn als u zelf evenveel weet als uw leerlingen. Mocht u onzeker zijn over uw eigen internet-kennis, probeer dan in ieder geval open te staan voor datgene wat leerlingen ú kunnen leren. Ook dat dwingt respect af.

7. Praat met leerlingen over internet over wat ze thuis en op school meemaken. Laat ze er enthousiast over vertellen. Vraag hoe ze het vinden en wissel ervaringen uit. Op die manier laat u weten dat u open staat voor hun ervaringen en zullen ze eerder naar u toekomen als het nodig is.

8. Hang vuistregels over wat mag en niet mag naast de PC en praat er met leerlingen over. Leg uit waarom deze regels opgesteld zijn.

9. Stimuleer ouders om toezicht te houden op de tijd die kinderen achter de computer doorbrengen en de plaats.

Plaats de computer in een openbare ruimte.

Houd toezicht.

Beperk de tijd dat kinderen achter de computer zitten.

Artikelen m.b.t. SEO/pesten/preventie, gepubliceerd in nieuwsbrieven/Triangeltingel:

- De Vreedzame School in de praktijk-IB Nieuws: Voorjaarsvakantie 2007
- Voortgang De Vreedzame school-werkgroep: Kerstvakantie 2007
- De Vreedzame school-werkgroep: Voorjaarsvakantie 2008
- Normen en waarden-bestuur: Voorjaarsvakantie 2008
- Ouderworkshop De Vreedzame school- ouder: Meivakantie 2008
- De Vreedzame school-werkgroep: Meivakantie 2008
- De Vreedzame school-werkgroep: Herfstvakantie 2008
- De Vreedzame school-werkgroep: Voorjaarsvakantie 2009
- Mediatoren aan het woord-mediators: Meivakantie 2009
- De Vreedzame School-werkgroep: Voorjaarsvakantie 2010
- De Vreedzame School-werkgroep: Herfstvakantie 2010
- Uniek zijn, veiligheid ervaren en inzet mediators - MT: Herfstvakantie 2011
- Meer schokkende incidenten op scholen dan gedacht: Kerstvakantie 2011
- 'Dat geeft mij kippenvel' over zelfvertrouwen en preventieve aanpak-MT: Kerstvakantie 2011
- Artikel over complimenteren door mediators-mediators: Kerstvakantie 2011
- Het verschil tussen plagen en pesten-MT: Hemelvaartsvakantie 2012
- De week tegen het pesten-MT: voorjaarsvakantie 2013
- Mobiel telefoongebruik-MT: Triangeltingel juli 2013
- Vijf niveaus van zorg-MT: Herfstvakantie 2013

Bibliografie

Bolwerk, P. (sd). *www.stoppestennu.nl*. Opgeroepen op januari 29, 2015
<http://www.devreedzameschool.net>. (sd).

Meer, B. v. (sd). Opgehaald van <http://wij-leren.nl/pesten-op-school.php>.

Meer, B. v. (1990). *Vijfsporenbeleid bij Pesten* .

Extra informatie:

<http://www.schoolenveiligheid.nl/> op deze website staan de eisen

http://www.schoolenveiligheid.nl/web/pestweb/artikel/-asset_publisher/DBGG6m9JROAy/content/pestprotoc-1